

Iktatószám	Budapestre vonatkozó ujságcikkek		Osztályozás
	Szerző	Hely	
	Cím	Idő "1910"	
	Forrás: <i>Budapesti hírlap</i>	Személy	
	Pap. 1910 1/20 (Hely) (Idő) (Köt. v. füz.)	Helyszám	

665.7

FŐVÁROSI ÜGYEK.

Bd. 2 A városi gázgyár.

Mikor a főváros kimondotta a gázgyár megváltását, egyúttal elhatározta egy új nagy városi gázgyár építését és azonnal megtették az erre szükséges intézkedéseket. Az óbudai Dunaág és a budai körvasut által határolt területet szemelték ki az új gázgyár helyéül és megbízták Weiss Albertet, a zürichi gázgyár igazgatóját a tervek kidolgozásával. Weiss igazgató a terveket be is mutatta s azokat már részletesen ismertettük. *Heltai* Ferenc vezérigazgató ma nagy előterjesztésben tesz jelentést az új gyár költségvetéséről, az építési programról és a városi gázgyár jövedelmezőségéről. A jelentés részletesen ismerteti a városi gázgyár dolgában eddig történelket is.

Az új gázgyár, a mint annak idején megírtuk, 39,896.000 koronába kerül, a mely összegben benne van a lipótvárosi gáztartó, a telek és csőhálózat költsége is. Magának az új gyárnak az építése huszonnyolc millió koronába kerül, s mivel naponként 280.000 köbméter gázt termel, minden ezer köbméter napi termelésre százezer korona építési költség jut. Meglepően nagy összeg ez, mert külföldön ez a költség csak 55.000—80.000 korona. A jelentés is foglalkozik ezzel a kérdéssel s azt vitatja, hogy nálunk a technikai berendezés 50—80 százalékkal drágígyekszik bizonyítani. Elmondja, hogy a szükséges gább, mint külföldön. Állítását konkrét esetekkel vascőveket a legnagyobb utánjárással is métermázsánként tizennyolc koronával tudták csak biztosítani, míg Németországban a vascő ára 9.98 korona, a lipótvárosi gáztartót két árlejtés után sem tudták

a vas métermázsáját számítva, negyvenhét koronánál olcsóbban megszerezni s ez már olyan olcsó ár, a minőt a vámterületen belül régen nem értek el. Németországban azonban ugyanaz a gáztartó a vas métermázsája alapján 29.41 koronába kerül.

A jelentés a most épülő gyár költségén kívül kimutatja a jövőben szükséges kibővítés költségét is. A 140.000 köbméter gázt termelő második rész költsége 4,990.000 korona, az ugyanekkora harmadik részé nyolc millió korona, és a kétszer ekkora negyedik rész 10,660.000 korona. Ezekre a kibővítésekre azonban csak a messze jövőben lesz szükség, a mikor a gázfogyasztás naponként 840.000 köbméter lesz. Ha az összes kibővítéseket befejezik, a mire körülbelül harminc év múlva kerül a sor, a befektetett tőke 63,546.000 koronára emelkedik.

A jelentés a városi gázgyár jövedelmezőségét csak az 1914. évre állapítja meg és ebben az évben 72,960.000 köbméter gázfogyasztást tételez föl. Elismeri a jelentés, hogy ezt a mennyiséget csak erőteljes propaganda útján tudja elérni, de konstatálja azt is, hogy ennek az erőteljes propagandának ideje csak az új gyár üzembe helyezése után következik el, mert a mai gyárak alig tudnak már többet termelni. De a legerősebb agitáció mellett is érthetetlen, hogyan tudja a városi gázgyár a termelést, illetőleg fogyasztást ilyen arányban emelni. A hivatalos kimutatások szerint a meglévő gázgyárak összes maximális termelőképessége hatvanegy millió köbméter. Az új gyárat 1913-ban helyezik csak üzembe, addig tehát a fogyasztás a 61 millió köbmétert meg nem haladhatja. Hogy 1914-ben elérje a hetvenhárom millió köbmétert, a fogyasztásnak egy év alatt körülbelül tizenkét millió köbméterrel, vagyis 30 százalékkal kell emelkednie, a mi kissé vérmes számítás. 1900-ban a valóságos fogyasztás 38,406.300 köbméter volt, 1909-ben pedig 58,684.700 köbméter. A valóságos fogyasztás emelkedése tehát az utolsó

tíz esztendőben évenként 1,027.840 köbméter volt. 1914-re az előterjesztés 72,960.000 köbméter fogyasztásra számít, vagyis a fogyasztásnak évenként 2,379.216 köbméterrel kellene emelkednie. A számítás szerint a fogyasztás 1912-ben már meghaladná a hatvanöt milliót, noha akkor még csak a meglévő gyárak dolgoznak, a melyeknek maximális termelőképességük hatvanegy millió köbméter. Hatvanöt millió köbméter fogyasztás pedig több mint hatvannyolc millió termelést követel meg. Tavaly az ügyosztály az 1914. évi fogyasztást 60,000.644 köbméterben állapította meg.

A szükséges gáz nagy részét, hatvannyolc millió köbmétert az új gyár termeli; és 5 millió köbmétert a ferencvárosi II. számú gyár, a melyet csak a téli hónapokban tartanak üzembe. A meglévő többi gyárat lebontják. Ez a megosztás helyes, mert még a legjobb ferencvárosi II. gyárban is egy köbméter gáz termelési költsége 10 fillér, az új gyáré pedig az előterjesztés számítása szerint csak 4.17 fillér lesz. Az új gyárnak éppen az a legnagyobb erőssége, hogy a termelési költséget a felére tudja redukálni, mert a modern kemencékben ugyanannyi szénből több gázt termel s a munkabér, miután csaknem minden gép végez, jelentékenyen kisebb, noha a számítás alapjául a jelentés a mostani bérek elérhető maximumát vette.

Az 1914. év üzemméregét az előterjesztés 5,655.600 korona kiadással és a közvilágításra szükséges gáz ingyen szolgáltatása mellett 11,877.400 korona bevétellel állapítja meg. Az üzleti főleg tehát 6,221.800 korona, a melyet azonban még a befektetett tőke kamata és amortizációja, a forgótőke kamata, és az újítási alapra szükséges tartalék terhel. Ezekről a jelentés nem nyilatkozik, mert mint mondja, nem ismeri még pontosan a megváltás összegét, és a főlveendő kölcsön kamatát. A kiküldött becslő-bizottság a megváltás árát tizennyolc és fél millió koronában állapította meg, a mellyel szemben a gáztársaság huszonhárom millió koronát követel. A végleges összeget a bíróság fogja megállapítani. Ha a megváltás összegét kerekszámokban husz mil-

lió koronára tesszük, az építési költség pedig negyven millió korona, az első befektetés hatvan millió korona, a melynek 5.06 százalékos annuitása, ennyivel számított az ügyosztály is, 3.036.000 korona. A három millió korona forgótöke annuitása, 151.800 korona, és ha leírásokra, illetőleg ujitási alapra csak 3 százalékot számítunk, az 356.322 korona. A 6.221.800 korona üzleti fölösleget tehát még 3.544.122 korona terheli. A *tiszta jövedelem* 1914-ben 2.677.678 korona lenne.

Érdekes, ha ezt a jövedelmezőséget összehasonlítjuk a gáztársaság ismert ajánlatával, a melyet a szerződés meghosszabbítására tett. Az összehasonlítást ki kell egészítenünk, mert a gáztársaság ajánlata szerint a gáz árának leszállítása csak 1916-ban történt volna meg. Ha ezt a leszállítást átvisszük az 1914. évi fogyasztásra, a főváros és a közönség a közvilágításhoz szükséges gáz ingyenes szolgáltatásán felül 2.741.826 koronát kapott volna, vagyis a gáztársaság ajánlata 64.148 koronával juttatott volna többet a fővárosnak és a közönségnek, mint a városi kezelés. Ha az 1916-ban életbelépett árleszállítástól eltérünk, akkor is 2.404.804 koronát kapott volna a gáztársaság ajánlata szerint 1914-ben a főváros és a közönség, vagyis ebben az esetben a házi kezelés mindössze 272.874 koronával jövedelmez többet, a mi nagyon csekély ellenértéke annak, hogy a gáztársaságtól a megajánlott jövedelmet minden körülmények mellett megkapta volna a város, míg a városi kezelés jövedelmezőségét, bármennyire lelkiismeretesen és alapos tudással állapították is meg, nagy mértékben befolyásolhatják az akkori viszonyok és konjunkturák. Azt azonban már ezek az adatok is kétségtelenné teszik, hogy az a hetven és egynehány millió jövedelem, a melyet annak idején a városi kezelésre jövedőlték, a jövedőmondók papírján marad.

Az előterjesztés végül a következő konkrét javaslatokat teszi: Mondja ki a főváros, hogy a lipótvárosi gáztartót 60.000 köbméter ürtartalommal építi meg, a Weiss Albert züriki igazgató által kidolgozott és a szakértő-bizottság által minden tekintetben megfelelőnek talált tervet kivitelre elfogadja, annak végrehajtására a 39.896.000 koronát megszállítja, az építés kivételére a bizottsági tagok bevonásával végrehajtó-bizottságot alakít, s a bizottságban való közreműködésre fölkéri a közmunkák tanácsát, az államvasutak igazgatóságát, a belügyi-, földművelésügyi- és kereskedelmi minisztert. Végül azt kívánja az előterjesztés, hogy a tanács a gázgyár építési munkáiról minden három hónapban részletes jelentést tegyen, hogy a történekről minden bizottsági tag kimerítő tájékoztatást nyerjen, és a közgyűlés állandóan gyakorolhassa ellenőrző jogát.